

ŽINIASKLAIDOS ĮTAKA UGDANT VISUOMENĖS PATRIOTIŠKUMĄ IR PILIETIŠKUMĄ LAZDIJŲ KRAŠTE

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Lietuvos partizanų kova – šlovingas mūsų istorijos puslapis

Kiekvienais metais gegužės mėnesį Lazdijų rajone, Kalniškėje, minimos Kalniškės mūšio metinės. Prabėgo iš tiesų nemažai dešimtmečių nuo šio itin svarbaus įvykio ir labai džiugu, kad jis ne tik nepamirštas, o labai gražiai ir įspūdingai minimas. Vyksta daugybė renginių ir įspūdingų pasirodymų ne tik Kalniškėje, bet ir Lazdijuose, pasakoma daug prasmingų kalbų, pagerbiamas ne tik Dzūkijos, bet ir visų Lietuvos partizanų atminimas. Sovietai ilgus metus bandė sukompromituoti partizanus, juos sumenkinti ir jų didvyriškos kovos įrodymus nutrinti nuo žemės paviršiaus. Jiems nepavyko, kaip nepavyko ir amžiams pavergti lietuvių tautos. Pasakojimai apie miško brolius karta iš kartos, iš lūpų į lūpas buvo perduodami lyg brangiausia relikvija. Tai mažiausia, ką mes galime padaryti dėl savo didvyrių – Lietuvos partizanų.

Algimantas Mikielionis

Jau kurį laiką galingai veikianči Rusijos propagandos mašina klastingai meluoja ne tik apie dabartinius įvykius, bet įnirtingai siekia pakeisti mūsų istoriją. Pastaroji visaip niekinama ir menkinama, nes taip norima įteigti, kad neturinti didingos istorijos Lietuva negali būti stipri ir pilnavertė valstybė. Juk dar V. Čerčilis yra pasakęs: „Atimk iš nacijos istoriją, ir nacijos neliks.“ Kaip džiugu, kad mūsų tautos atmintyje išliko tikroji tiesa apie Lietuvos partizanus,

Kalniškės mūšio vieta.

stipresnio ir tik jam negirdint garsiai rėkauja. Juk su žymiai mažiau partizanų, parodžiusių neįtikėtiną drąsą ir pasiaukojimą, NKVD, saujelė stribų ir reguliari sovietų kariuomenė kovėsi net dešimt metų! Ta „šlovinga ir nenugalima“ Raudonoji armija, kuri nugalėjo fašistus, niekaip nesugebėjo įveikti paprastų kaimo bernų, žemdirbių ir mokytojų, išėjusių į mišką. Kiek sovietų karių ir aukšto rango karininkų padėjo galvas Lietuvoje kovodami dėl tautų kraugerio ir budelio J. Stalino užgaidų.

Lietuvos partizanai savo krauju nuplovė gėdą, kurią buvo užsitraukusi mūsų valstybė 1940 m. birželį, kai nepasipriešino

patyrusi ir Raudonoji armija. O nepasipriešinus sovietai vis tiek daug lietuvių nužudė, kaip vilkas bejėgės aveles. Juk kareiviams geriau jau žūti garbingai besikaunant mūšio lauke, nei būti beginkliams suimtiems, tardomiems, kankinamiems ir žvėriškai nužudytiems ar mirti sovietiniuose lageriuose nuobado ir katorgiško darbo. Lietuvos partizanai nuplovė 1940 m. gėdą ir užkūrė Raudonajai armijai tikrą pragarą.

Paprasti Lietuvos gyventojai po Antrojo pasaulinio karo tenorėjo ramiai, taikiai ir padoriai gyventi bei dirbti, bet matydami, kaip sovietai be gailės naikina mūsų tautą ir trypia brangią Lietuvą, išėjo į mišką. Tuo metu

akyse. Lietuvos gyventojai per dvidešimt metų laisvės ir nepriklausomybės buvo įpratę gyventi teisingai ir padoriai, tad kai kas ir patikėjo sovietų melu apie partizanus. Sovietai pasistengė kaip reikiant. Persirengę partizanų uniformomis žudydavo paprastus gyventojus. Kai kuriuos suimtus partizanus palauždavo ir šie tapdavo smogikais, kurie prisidengdami partizanų vardu taip pat žudydavo ne tik vyrus, bet ir moteris, vaikus, senelius. Jeigu net dabar kai ką sugeba suklaidinti Rusijos propaganda, tai pokario metu apgauti eilinius žmones būdavo dar lengviau. Kai kas tuo metu prarijo klastingą sovietinį jauką ir, kas baisiausia, vis dar yra žmonių, tą melą kartojančių ir dabar.

Lietuvių tauta patyrė ir nematytų neregėtų dalykų, kurie vyko sovietams nukovus partizanus. Tikras karys su savo priešu įnirtingai, drąsiai ir aršiai kovoja iki paskutinio kraujo lašo ir atodūsiu, o su nukautu priešu elgiasi pagarbiai. Tik ne „šaukieji“ sovietų kariai. Partizanų kūnus jie niekino kaip paskutiniai padugnės ir išsigimėliai, nes tokie ir buvo. Nuogus partizanų kūnus numesdavo ant grindinio, į juos šaudydavo, juos pjaustydavo, į burnas sugrūsdavo maldaknyges, lytinius organus apvyniodavo rožančiais, išdurdavo akis ir dar stebėdavo, ar niekas tai matydamas neverkia. Tokiems sovietų „kariams“ nėra vietos net pragare.

Kaip bebūtų keista, Lietuvoje vis dar atsiranda tokių neišmanėlių, kurie partizanus vadina banditais. Paklausti, kodėl kalba tokias nesąmones, jie sako, kad girdėjo pasakojimus iš to ar ano.

Tik pamiršta, kad pokario meto sovietinio melo ir propagandos mašina nebuvo itin sunku suklaidinti paprastus gyventojus. Bet kas dar keisčiau, tokie „žinovai“ pasakodami visišką niekus nesiremia specialistų nuomone. Juk yra daugybė rimtų mokslinių darbų, kuriuose istorijos mokslo daktarai, profesoriai ir akademikai yra itin kruopščiai ir atidžiai išnaginę partizanų kovas. Apskritai Lietuvoje pastebimas itin blogas reiškinys: apie kokį nors įvykį ieškoma faktų bobučių ir diedukų klejonėse, kai reikėtų klausyti geriausiai konkrečią problemą išmanančių profesionalų, specialistų ir ekspertų nuomonės.

Lietuvos partizanai padėjo savo galvas už tai, kad šiandien būtume nepriklausomi ir laisvi bei galėtume ramiai kurti, dirbti ir gyventi, giedoti „Tautišką giesmę“ ir matyti plevėsuojančią trispalvę. Bet ar kasdien ne per daug dejuojame ir skundžiamės neva prastu gyvenimu? Ar ne per daug reikalaujame iš kitų, o ne iš savęs? Ar turime teisę sakyti, kad Lietuva man nieko nedavė? Dažniau prisiminkime didvyrišką partizanų kovą, jų aukas ir gyvenimą. Kokie tuomet menki ir maži pasirodys mūsų rūpesčiai! O jeigu sugebėtume vadovautis partizanų principais kasdieniniame gyvenime? Juk tik turėdamas tvirtas dvasines nuostatas ir vertybes žmogus gali būti laimingas: „iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.“ Ne tik per šventes nuvažiuokime į Kalniškę ar kitas partizanų kovos ir žūties vietas, uždekime žvakutes ir nulenkę galvas padėkokime miško broliams už tai, ką šiandien turime. ●

„Kaip džiugu, kad mūsų tautos atmintyje išliko tikroji tiesa apie Lietuvos partizanus, esame stiprūs, galingi ir neįveikiami.“

kuriuos anksčiau visaip niekino SSSR, o dabar vis dar nepaliauja dergti Rusija. Pasirodo, esame stiprūs, galingi ir neįveikiami. Ne žmonių skaičius, o jų kokybė lemia valstybės pajėgumą. Kas iš to, kad rusų daugiau kaip 140 milijonų, jeigu daugumos jų gyvenimą kiekviename žingsnyje lydi melas ir juoda propaganda. Rusija savo elgesiu ir įžūlumu jau seniai yra nusibodusi ir įkyrėjusi visam normaliam ir demokratiškam pasauliui. Kaip tas nepraustaburnis, nevalyvas ir bjaurus chuliganas, kuris engia silpnesnius kiemo vaikus, bet kaip velnias kryžiaus bijo

Raudonajai armijai ir nepaleido nei vieno šūvio. Juk dar buvo gyvas didvyriško Suomijos pasipriešinimo Sovietų Sąjungai, kuri norėjo atnešti jai „komunistinį rojų“, pavyzdys. Žuvo milijonas Raudonosios armijos karių, o suomių net trisdešimt tris kartus mažiau. Suomiai apgynė savo laisvę ir dabar yra viena iš labiausiai išsivysčiusių pasaulio valstybių. Daug kas sako, kad mūsų kariuomenė buvo daug kartų mažesnė, beje, kaip ir suomių. Bet juk galėjome kovoti nebūtinai atvirą, o partizaninį karą. Taip, būtų buvę daug aukų, bet nemažai jų būtų

partizanai buvo vienintelė teisėta Lietuvos valdžia, o sovietai tik niekingi atėjūnai ir okupantai. Nuo pat savo kovos pradžios partizanai dėvėjo itin tvarkingas karines uniformas ir laikėsi griežtos tvarkos bei drausmės norėdami parodyti, kad jie yra ne kažkokios padrikos gaujos ar grupuotės. Sovietai susidūrę su itin galingu, gerai organizuotu ir narsiu partizanų pasipriešinimu greitai suprato, kad skaudžiai nukentės. Tuomet, kaip ir pridera nuolat meluojantiems Kremliaus atstovams, sukūrė paties Luciferio vertą planą: nutarė partizanus sukompromituoti pačių lietuvių

ŽINIASKLAIDOS ĮTAKA UGDANT VISUOMENĖS PATRIOTIŠKUMĄ IR PILIETIŠKUMĄ LAZDIJŲ KRAŠTE

Rudaminos piliakalnis – mūsų stiprybės šaltinis

Kęstas Sukackas**PILIAKALNIS, ALSUOJANTIS PRAEITIMI**

Šiandien panagrinėkime, ką mums, rajonui, šaliai reiškia Rudaminos piliakalnis, kokią praeitį primena, kaip ir kodėl jis atsirado. Šiandien jis nuolat lankomas. Ant piliakalnio vyksta įvairios šventės. Kiekvienų metų liepos 6 dieną čia minima Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo diena, ta proga čia giedamas Lietuvos himnas. Jis sujungia ir mažus, ir pagyvenusius žmones, liudija vienybę.

Istorijos rašytiniuose šaltiniuose Rudaminos piliakalnis apibūdinamas kaip vienas žymiausių Užnemunėje gyvenusių jotvingių paminklų. Piliakalnis įrengtas buvusio ežero krante ant atskiros aukštos ir masyvios kalvos viršūnės. Ši kalva užima 2 hektarų plotą, o jos absoliutinis aukštis – net 195 m virš jūros lygio. Kalvą juosia šlapios pievos ir pelkės.

Pagal T. Narbutą ir J. Basanavičių, Rudaminoje, jotvingių pilių vietoje, kunigaikštis Ringaudas 1240 metais pastatė pilį, kurioje 1251 metais Mindaugas buvo karūnuotas karaliumi. Kol kas nėra vieningos nuomonės, ar iš tikrųjų jis čia buvo karūnuotas. Taip pat rašytiniuose šaltiniuose yra duomenų, kad kryžiuočiai šią pilį sunaikino 1381 metais, pirmą kartą šturmui panaudoję naują ginklą – paraku šaudančias bombardas. Be to, istorikai Rudaminos piliakalnį siejo ir su kita pilimi – Vygando Marburgiečio kronikoje minimu Naujapiliu. „Piliakalnis buvo įrengtas saugioje, gerai gamtos kliūčių apsaugotoje vietoje. Išorinė net 5–8

m aukščio pylimo pusė susilieja su kalvos šlaitu, todėl piliakalnis atrodo ypač aukštas ir stačiais šlaitais. Aikštelę nuo pylimo dar skiria apie 20 m pločio ir 3 m gylio griovys. Šiaurinė pylimo dalis buvo nukasta darant įvažiavimą.

Gynybiniais tikslams piliakalnis naudotas V–XIV a., įrengtas per 4 kartus. Ankstyvąją įtvirtintą gyvenvietę saugojo kalvos kraštu atitverta medinė tvora. Jai sudegus iš molio buvo suplūktas ir viršuje akmenimis sutvirtintas 1 metro aukščio pylimas su medine užtvara. Užtvarami sudegus, pylimas paaukštintas iki 2 m, o viršuje pastatyta gynybinė siena. Jai taip pat sudegus, ant pylimo buvo supiltas dar 1 metro aukščio drėgno smėlio sluoksnis, kurio viršus sutvirtintas plūktu moliu, o šlaitai – akmenimis. Virš pylimo kilo mediniai gynybiniai įtvirtinimai. Pylimo išorinėje pusėje rasti strėlių antgaliai liudija, kad gynybiniai įtvirtinimai sudegė per smarkų pilies puolimą, prieš tai apšaudžius ją iš lankų.

PROTĖVIŲ GYVENIMO BŪDA ATSKLEIDĖ MOKSLINIAI TYRIMAI

Vėliau rašoma, kad šio piliakalnio teritorija priklausė Rudaminos dvarui. Vykdamas Lietuvos žemės reformą, piliakalnis 1926 metais buvo perduotas Švietimo ministerijai, kuri per Seinų apskrities pradžios mokyklų inspektorių juo rūpintis patikėjo Rudaminos mokyklai. Rudaminos pavasarininkai 1932 metais piliakalnį apšodino liepomis, įrengė takus.

Kraštą okupavus sovietų Rusijai, piliakalnio pietiniame-pietvakariame pakraštyje rau-

Rudaminos piliakalnis.

donarmiečiai 1941 m. iškasė dvi didžiules duobes ilgalaikėms ugniavietėms įrengti.

Po 1972 metų piliakalnis su gyvenvietę įrašytas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą. 1992–1997 metais archeologinis kompleksas registruotas Kultūros vertybių registre, 1998 metais paskelbtas kultūros paminklu, 2005 metais pripažintas valstybės saugomu kultūros paminklu, 2007 metais įrašytas į išskirtinę kultūrinę vertę turinčių nekilnojamojo kultūros paveldo objektų sąrašą.

Šis istorinis paminklas nuolat traukė tyrinėtojus. 1909 metais piliakalnį aprašė kraštotyri-

ninkas Juozapas Radziukynas, jį tyrinėjo net Vokietijos karininkai, susidomėję šia buvusia tvirtove.

„Istorijos instituto mokslininkams P. Kulikauskui ir R. Kulikauskienei tyrinėjant piliakalnį aptiktas kultūrinis sluoksnis su lipdytų bei žiestų puodų šukėmis, gyvulių kaulais ir kitais radiniais. Taip pat čia rasta buvusių židinių pėdsakų, o šalia jų – suanglėjusių grūdų liekanų. Rasti ruošiniai bei metalurgų įrankiai rodo, kad geležiniai dirbiniai čia ne tik naudoti, bet ir gaminti. Apie kryžiuočių antpuolius liudija pylime rasti strėlių antgaliai. Taip pat rasta

židinių liekanų, geležinių įmovinių ir įtviriamųjų strėlių antgalių, žalvarinė segė, įvijinių žiedų, kabutis, diržo sagtis, stiklinis karolis, gyvulių kaulų, grublėtos ir žiestos keramikos“, – rašoma piliakalnio tyrimų dokumentuose dokumentuose.

Taigi, istorikai, mokslininkai padarė išvadą, kad ant Rudaminos piliakalnio buvo įrengta tvirtovė, kuri byloja apie tuo metu čia gyvenusių jotvingių išradingumą, sugebėjimą pasirūpinti savo gynyba. Iš radinių istorikai padarė išvadą, kad senovės gyventojai rūpinosi savo buitimi, iš molio gaminosi indus, iš metalo gaminosi papuošalus, ginklus ir kitus reikalingus daiktus

Rudaminos piliakalnis byloja, kokią mūsų šalis turi šlovingą praeitį, istoriją, kaip senovės gyventojai gynė savo teritoriją nuo kryžiuočių, kitų užpuolikų.

TEIKIANTI STIPRYBĖS ISTORIJA

Užlipus ant šio aukšto piliakalnio matosi kitos apylinkės, net Lazdijų miesto bokštai. Šis kultūrinis paveldo objektas – tai mūsų stiprybės simbolis. Užlipęs į tokį aukštą piliakalnį visų pirma pajunti, kad čia gyveno didžiaviriai, narsiai gynę savo žemę, savo tėvynę, už tai aukoję savo gyvybes. Supranti, kad nepaisant sunkumų, karų mūsų protėviai kaip įmąnydami kabinosi į gyvenimą, negailėdami jėgų kūrė savo aplinką, dirbo žemę, gynė savo šeimas nuo užpuolikų. Ieškojo būdų, kaip išgyventi. Kokie visgi jie buvo stiprūs ir galingi, įrengę tokį piliakalnį. Supranti, kad čia, šioje žemėje, yra mūsų šaknys, kurios mus maitina, augina, suteikia patriotiškumo, meilės tėvynei. Piliakalnis nuolat puoselėjamas, tvarkomas, nes čia nuolat lankosi turistai, vyksta šventės ir minėjimai. ●

Rudaminos piliakalnio viršūnėje dažnai renkasi Rudaminos bendruomenė ir svečiai: didžiausia ten švenčiama šventė – Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo diena.